

Keuzedeel mbo

Instructeur gehandicaptensport

Code

K1518

Ontwikkeld door: Albeda College, Gehandicaptensport Nederland en Move2Exceed, in samenwerking met SBB
Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

1. Algemene informatie

D1: Instructeur gehandicaptensport

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Relevantie van het keuzedeel

De sportdeelname onder mensen met een handicap is groeiende, mede door beleidsstimulering vanuit overheid en sportkoepels. Er is daardoor een toenemende vraag naar goed opgeleide sportinstructeurs, die in staat zijn om sport en bewegen toegankelijk, veilig en plezierig te maken voor mensen met een handicap. Met het volgen van dit keuzedeel vergroot de beginnend beroepsbeoefenaar diens inzetbaarheid op de arbeidsmarkt, in het bijzonder in contexten waar inclusie, diversiteit en maatwerk centraal staan, zoals sportverenigingen, revalidatiecentra, zorginstellingen, buurtteams, het sportaanbod in het sociaal domein en evenementenorganisaties. Verder kan het keuzedeel een bijdrage leveren aan de doorstroom naar opleidingen in sport, bewegen, zorg en welzijn op niveau 4 en/of het hbo, zoals de opleiding Sportkunde en de ALO.

Beschrijving van het keuzedeel

Met dit keuzedeel specialiseert de beginnend beroepsbeoefenaar zich in het begeleiden en instrueren van sport- en beweeglessen voor mensen met een handicap, met als doel om deelname aan sport op een veilige, plezierige en verantwoorde manier mogelijk te maken. Het gaat om mensen met lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke beperkingen. De beginnend beroepsbeoefenaar leert om de lessen en trainingen af te stemmen op de wensen, behoeften, niveau en mogelijkheden van de mensen met een handicap. Die leert om lichamelijke of mentale grenzen en kansen te signaleren en hierop in te spelen. Ook leert die om een veilig en stimulerend sportklimaat te creëren. Tot slot leert die om een sport- en beweegadvies te geven en het sportkader aan te sturen. Dit keuzedeel volgt de Kwalificatiestructuur Sport (KSS).

Branchevereisten

Ja,
Gehandicaptensport Nederland (GSN) biedt de mogelijkheid om na afronding van dit keuzedeel een door NOC*NSF erkend instructeursdiploma te verkrijgen.

Aard van keuzedeel

Verdiepend

Verbreidend

2. Uitwerking

D1-K1: Verzorgt lessen in de gehandicaptensport

Complexiteit

De werkzaamheden worden uitgevoerd in een wisselende tot gestructureerde context, waarin de beginnend beroepsbeoefenaar te maken heeft met sporters met uiteenlopende lichamelijke, zintuiglijke en/of verstandelijke beperkingen, niveaus en behoeften. Deze moet zelfstandig keuzes maken over werkvormen, instructie, intensiteit van de trainingen en het gebruik van hulpmiddelen. In sommige gevallen kan ook de motivatie van de sporters om actief deel te nemen een uitdaging zijn. Dit vraagt om een hoge mate van flexibiliteit en differentiatie, zowel in lesinhoud als in begeleiding. Aansluiten bij de belevingswereld en de juiste wijze van communiceren zijn belangrijk voor het bereiken van de beoogde doelen. De benodigde vakkennis en vaardigheden variëren van basis tot specialistisch. Dit is afhankelijk van de doelgroep, met name de aard en mate van de beperking, en van de context waarin de lessen plaatsvinden: recreatie, onderwijs, revalidatie, wedstrijd sport of topsport. In situaties met lichte beperkingen of minder complexe contexten, zoals recreatie en onderwijs, volstaat doorgaans basiskennis. In meer veeleisende contexten, zoals revalidatie, wedstrijd sport op hoger niveau of topsport, is specialistische deskundigheid vereist. Een complicerende factor is dat de beginnend beroepsbeoefenaar ook moet anticiperen op onverwachte situaties, zoals plotselinge overprikkeling of overbelasting bij sporters.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar verzorgt zelfstandig lessen in de gehandicaptensport. Die draagt verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de eigen werkzaamheden en legt verantwoordelijkheid af aan de vereniging of organisatie waartoe de activiteit behoort. Ook is die verantwoordelijk voor het creëren van een veilige, inclusieve en stimulerende leeromgeving, waarin sporters met een handicap optimaal kunnen deelnemen. De beginnend beroepsbeoefenaar werkt in voorkomende situaties samen met collega's en stuurt het assisterend kader aan. Ten slotte is die verantwoordelijk voor de afstemming met meerdere betrokkenen, zoals ouders, begeleiders, zorgverleners en collega's.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Heeft brede en specialistische kennis van aangepaste vormen van sport en bewegen
- Heeft brede en specialistische kennis van materialen en middelen die gebruikt worden in de gehandicaptensport
- Heeft kennis van de belangrijkste motieven en belemmeringen van sportdeelname van mensen met een beperking
- Heeft kennis van de gehandicaptensport in Nederland (Gehandicaptensport Nederland, Special Olympics)
- Heeft kennis van de verschillende lichamelijke, zintuiglijke en verstandelijke beperkingen
- Heeft kennis van didactiek en methodiek van het verzorgen van lessen en trainingen in de gehandicaptensport
- Heeft kennis van de motorische, mentale en sociale ontwikkeling van mensen met een beperking
- Heeft kennis van sociale en fysieke veiligheid in de context gehandicaptensport
- Kan een lessenplan opstellen en evalueren voor sporters met een handicap
- Kan de gedragscode voor trainers/coaches en begeleiders in de gehandicaptensport toepassen
- Kan sport- en beweeglessen afstemmen op de beginsituatie van sporters met een handicap
- Kan sport- en beweeglessen afstemmen op de mogelijkheden en omstandigheden van individuele sporters
- Kan differentiëren aan de hand van de mogelijkheden, behoeften en beperkingen van individuele sporters binnen een groep
- Kan sporters met een handicap feedback en aanwijzingen geven
- Kan de begeleiding tijdens sport- en beweeglessen afstemmen op (de belevingswereld van) sporters met een handicap
- Kan een fysiek en sociaal veilig sportklimaat creëren voor sporters met een handicap
- Kan in de context gehandicaptensport het assisterend sportkader aansturen, motiveren en enthousiasmeren
- Kan voorbeeldgedrag (respect, sportiviteit) tonen op en rond de sportlocatie
- Kan reflecteren op het eigen handelen in de context gehandicaptensport
- Kan de principes van positief coachen toepassen: structureren, stimuleren, individuele aandacht geven en regie overdragen

D1-K1-W1: Stelt een lessenplan op

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar verzamelt informatie over de beginsituatie, waaronder de mogelijkheden van de sporters, de sportomgeving en de eigen kwaliteiten als instructeur. Die inventariseert welke risico's en aanpassingen nodig zijn en stelt op basis daarvan doelstellingen en een lessenplan op, uitgewerkt in een lesprogramma. De beginnend beroepsbeoefenaar informeert de betrokkenen over het lessenplan en de lessen.

D1-K1-W1: Stelt een lessenplan op

Resultaat

Er is een lessenplan opgesteld dat aansluit bij de beginsituatie en doelstellingen. De betrokkenen zijn geïnformeerd.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Beschrijft de beginsituatie correct en volledig;
- Formuleert realistische, concrete doelstellingen;
- Sluit effectief aan bij de mogelijkheden, belevingswereld en motieven van de sporters;
- Stelt het lessenplan en lesopbouw logisch en adequaat op, passend bij de doelen en doelgroep;
- Informeert betrokkenen juist en volledig.

De onderliggende competenties zijn: Plannen en organiseren, Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten

D1-K1-W2: Voert lessen in de gehandicaptensport uit

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar bereidt elke les voor door het doel van de les te bepalen en passende oefeningen, materialen en middelen te kiezen, rekening houdend met de verschillen tussen de sporters. Die voert de les uit, geeft instructie, demonstreert vaardigheden en enthousiasmeert de sporters. Die past differentiatie toe en draagt zorg voor de fysieke en sociale veiligheid. De beginnend beroepsbeoefenaar observeert de uitvoering van de oefeningen door de sporters, geeft feedback en aanvullende instructies en/of past de oefening aan. Die stimuleert de sporters in hun ontwikkeling. Die sluit de les af. Na afloop informeert die de sporters en betrokkenen over het verloop van de les en evalueert de les.

Resultaat

De les is uitgevoerd. De sporters en eventuele andere betrokkenen zijn geïnformeerd over het verloop van de les. De les is geëvalueerd.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Zorgt voor een deskundige opbouw van de les;
- Kiest passende oefeningen, werkvormen, materialen en middelen om gestelde doelen te bereiken;
- Geeft duidelijke instructie, feedback en aanwijzingen;
- Doet oefeningen op correcte wijze voor of maakt gebruik van een goed voorbeeld;
- Organiseert de les efficiënt;
- Bewaakt de fysieke veiligheid, voorkomt blessures bij sporters en treedt op in geval van onveilige situaties;
- Sluit effectief aan op het niveau, de belevingswereld en de mogelijkheden van de sporter;
- Past differentiatie correct toe;
- Voert de les efficiënt uit binnen de beschikbare tijd;
- Informeert en betreft sporters bij het verloop van de les;
- Evalueert de les bewust en adequaat.

De onderliggende competenties zijn: Materialen en middelen inzetten, Leren, Plannen en organiseren, Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten

D1-K1-W3: Begeleidt sporters met een beperking

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar begeleidt de sporters voor, tijdens en na de les, en enthousiasmeert, stimuleert en motiveert hen om deel te nemen. Die stemt de begeleidingswijze af op de ontwikkeling en belevingswereld van de sporters, creëert een veilig pedagogisch klimaat en vervult daarbij een voorbeeldfunctie. Daarbij stimuleert de beginnend beroepsbeoefenaar gewenst gedrag en corrigeert die ongewenst gedrag indien nodig. Tot slot reflecteert die op het eigen handelen in het begeleiden van de sporters.

Resultaat

D1-K1-W3: Begeleidt sporters met een beperking

De sporters zijn begeleid, passend bij hun mogelijkheden en behoeften. Er is een sociaal veilige omgeving gecreëerd.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Hanteert de principes van positief coachen op effectieve wijze;
- Stemt de begeleiding optimaal af op de doelgroep en de doelstellingen van de les;
- Verdeelt de aandacht evenwichtig tussen de groep en individuele sporters;
- Handelt consequent en in lijn met de gedragscode;
- Begeleidt op sportieve en respectvolle wijze;
- Vertoont voorbeeldgedrag op en rond de sportlocatie;
- Stemt de communicatie en het taalgebruik af op de doelgroep;
- Bewaakt de sociale en fysieke veiligheid van de sporters met een beperking bewust en effectief;
- Reflecteert bewust en adequaat op het eigen handelen.

De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Aandacht en begrip tonen, Vakdeskundigheid toepassen

D1-K1-W4: Stuurt assiterend sportkader aan

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar stuurt assiterend sportkader aan bij de uitvoering van de lessen gehandicaptensport. Die informeert de assistent(en) over de inhoud van les, geeft opdrachten die passen bij diens taken en instrueert over de uit te voeren ondersteuning bij de lessen. De beginnend beroepsbeoefenaar observeert het handelen van de assistent(en) en de wijze van begeleiding van de sporters stuurt zo nodig bij. Vervolgens bespreekt die de uitvoering van de taken met de assistent(en).

Resultaat

Het assiterend sportkader is aangestuurd. De assiterende taken zijn uitgevoerd.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Begeleidt het assiterend sportkader op positieve wijze bij het uitvoeren van taken;
  - Houdt gericht en zorgvuldig toezicht op wijze van begeleiden van sporters door het assiterend kader;
  - Formuleert haalbare en doeltreffende opdrachten die passen bij de taken van het assiterend sportkader;
  - Neemt de juiste maatregelen uit verkregen gegevens over het handelen van het assiterend sportkader;
  - Bespreekt zorgvuldig en constructief met assiterend sportkader wat er goed ging en wat de verbeterpunten zijn.
- De onderliggende competenties zijn: Aansturen, Begeleiden, Ethisch en integer handelen, Analyseren, Onderzoeken